

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2057 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2057 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII.

Cena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 11. aprila (April 11), 1930.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 86

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Protesti proti Parkerju postajajo glasnejši

Zaslišavanje pred senatnim
justičnim pododsekom. Predsednik
Ameriške delavske federacije
odločno nastopi proti po-
trditvi Parkerja članom zvez-
nega vrhovnega sodišča

Washington, D. C.—(F. P.)—Predsednik Ameriške delavske federacije William Green je v svojem govoru pred senatnim justičnim pododsekom, v katerem so senator Borah, Overman in Herbert, podal razloge, zakaj ameriško delavstvo nasprotuje imenovanju sodnika Parkerja članom zveznega vrhovnega sodišča. Green je naglasil, da zastopa pet milijonov članov organiziranega delavstva, ki so ga pooblastili, da v njihovem imenu nastopi proti Parkerju. Poleg Greena je bil zaslišani tudi Walter White, glavni tajnik A. S. C. I., ki je podal dokaze, ki prikazujejo Parkerja kot tlačenca ustavnih pravic zamorskega ljudstva.

Green je pokazal na odlok sodnika Parkerja, ki je bil izdan proti rudarjem v West Virginiji in v prilog Red Jacket Consolidated Coal & Coke Co., ki je vodila boj proti rudarski uniji. Parkerjev odlok je bil glavni vzrok za razbitje rudarske unije v West Virginiji in z njim je Parker pokazal, da je velik sovražnik unijskega delavstva in da postavlja lastninske pravice višje kot človeške pravice meznih delavcev. Green je nadalje opisal mizerijo rudarjev, ki je nastala potem, ko je Parker izdal svoj odlok v prilog premogovni družbi. Borah se je strinjal z Greenovo izjavo, ko je slednji dejal, da je bila "yellow dog" pogodba vsiljena rudarjem in so jo morali podpisati in da taka pogodba ne more imeti legalne veljave, ker se njo prisili delavce, da zavrnejo civilne pravice, ki jih imajo kot državljani.

Senator Overman je prečital izjave nekaterih oseb v prilog Parkerjevemu imenovanju. Ena izjava je bila od Jas. F. Barrett, ki se je podpisal kot bivši predsednik državne delavske federacije v Severni Karolini. Green je pojasnil, da je bil Barrett izključen kot član teletine unije, ker so bili proti njemu predloženi dokazi, da je bil agent tekstilnih družb. Nadalje je bilo prečitane izjave od governerja Gardnerja, ki je poslal poštovalstvo nad tekstilne stavkarje v Marionu, od Plummer Stevarta in George Rountreja. Zadnja dva sta izjavila, da podpirata Parkerja nasprotujojo savi zamorec in komunisti.

Senator Overman je prečital izjave nekaterih oseb v prilog Parkerjevemu imenovanju. Ena izjava je bila od Jas. F. Barrett, ki se je podpisal kot bivši predsednik državne delavske federacije v Severni Karolini. Green je pojasnil, da je bil Barrett izključen kot član teletine unije, ker so bili proti njemu predloženi dokazi, da je bil agent tekstilnih družb. Nadalje je bilo prečitane izjave od governerja Gardnerja, ki je poslal poštovalstvo nad tekstilne stavkarje v Marionu, od Plummer Stevarta in George Rountreja. Zadnja dva sta izjavila, da podpirata Parkerja nasprotujojo savi zamorec in komunisti.

Senator Overman je prečital izjave nekaterih oseb v prilog Parkerjevemu imenovanju. Ena izjava je bila od Jas. F. Barrett, ki se je podpisal kot bivši predsednik državne delavske federacije v Severni Karolini. Green je pojasnil, da je bil Barrett izključen kot član teletine unije, ker so bili proti njemu predloženi dokazi, da je bil agent tekstilnih družb. Nadalje je bilo prečitane izjave od governerja Gardnerja, ki je poslal poštovalstvo nad tekstilne stavkarje v Marionu, od Plummer Stevarta in George Rountreja. Zadnja dva sta izjavila, da podpirata Parkerja nasprotujojo savi zamorec in komunisti.

Senator Overman je prečital izjave nekaterih oseb v prilog Parkerjevemu imenovanju. Ena izjava je bila od Jas. F. Barrett, ki se je podpisal kot bivši predsednik državne delavske federacije v Severni Karolini. Green je pojasnil, da je bil Barrett izključen kot član teletine unije, ker so bili proti njemu predloženi dokazi, da je bil agent tekstilnih družb. Nadalje je bilo prečitane izjave od governerja Gardnerja, ki je poslal poštovalstvo nad tekstilne stavkarje v Marionu, od Plummer Stevarta in George Rountreja. Zadnja dva sta izjavila, da podpirata Parkerja nasprotujojo savi zamorec in komunisti.

Senator Overman je prečital izjave nekaterih oseb v prilog Parkerjevemu imenovanju. Ena izjava je bila od Jas. F. Barrett, ki se je podpisal kot bivši predsednik državne delavske federacije v Severni Karolini. Green je pojasnil, da je bil Barrett izključen kot član teletine unije, ker so bili proti njemu predloženi dokazi, da je bil agent tekstilnih družb. Nadalje je bilo prečitane izjave od governerja Gardnerja, ki je poslal poštovalstvo nad tekstilne stavkarje v Marionu, od Plummer Stevarta in George Rountreja. Zadnja dva sta izjavila, da podpirata Parkerja nasprotujojo savi zamorec in komunisti.

Senator Overman je prečital izjave nekaterih oseb v prilog Parkerjevemu imenovanju. Ena izjava je bila od Jas. F. Barrett, ki se je podpisal kot bivši predsednik državne delavske federacije v Severni Karolini. Green je pojasnil, da je bil Barrett izključen kot član teletine unije, ker so bili proti njemu predloženi dokazi, da je bil agent tekstilnih družb. Nadalje je bilo prečitane izjave od governerja Gardnerja, ki je poslal poštovalstvo nad tekstilne stavkarje v Marionu, od Plummer Stevarta in George Rountreja. Zadnja dva sta izjavila, da podpirata Parkerja nasprotujojo savi zamorec in komunisti.

Znanstvenik se bavi z misterijem smrti

Cincinnati, O.—Dr. D. H. Wells, direktor raziskovalnega laboratorija na cincinnatski univerzi, poroča, da je odkril nove vrste elektrone, ki se gibljejo samo 30,000 milj v sekundi. Dr. Wells pravi, da ti elektroni nadomestijo ultravijolične žarke v boju z bolezenskimi bacili in lahko so tudi ključ do rešitve "misterija smrti."

Versko preganjanje na Angleškem!

Odkril ga je sarkastični Shaw in povedal o tem v delavskem glasilu

London, 10. apr.—Svetovno znani dramatik, filozof in satirik George Bernard Shaw je zadnje dni objavil v "Daily Herald" glasilu delavske stranke, perečo satiro, s katero je opasal cerkvene kroge v Angliji radi njihove histereje o verskem preganjanju v Rusiji. Satira ima obliko dopisa, ki ga piše G. B. Esipov, dozdnevni Rus, ki se je čez petindvajset let vrnil v Anglijo in zdaj se zgraža nad "verskim preganjanjem" na Angleškem. Esipov našteva cerkve v Londonu, ki so eksistirale pred 25 leti, danes pa jih je našel zaprte ali pretvorjene v štacune, dvorane, gostilne itd. Cerkev, ki še eksistira, so prazne ali deloma prazne—le stare ženske notri čepe—gledalciša so pa polna!

Dopisnik vzklika na koncu: "Ali ne more vlada ničesar storiti proti temu strašnemu onečaščenju božjih hiš v Londonu? Kje so škofje in kardinali, da bi protestirali in odredili poseben dan molitve za uboge angleške kristjane?"

AKCIJA ZA ODPRAVO SLUMSKIH DISTRIKTOV

Tenementna stanovanja v New Yorku lastujejo milijonarji

New York.—(F. P.)—Osebe in organizacije, ki vodijo akcijo za odpravo slumskih distriktov, so našli na veliko opozicijo od strani agentov, ki pobirajo stalnino od najemnikov za bogate lastnike tenementnih stanovanj. Ti agente se ne brigajo za sanitarne razmere, ker je njihova glavna skrb, da dobe določeno provizijo pri kolektanju stanarine in za druge stvari se ne zanimajo.

To početje agentov je razkril Joseph Platzker, ki vodi energično agitacijo za odpravo slumskih distriktov. Platzker je bil načelnik komisije, ki je preiskovala stanovanjske razmere v teh distriktih in je pozneje poročala o svojem delu. V večina stanovanjih ni niti govora o sanitaciji in sobe, v katerih žive delavske družine, so polne mrčesa in golazni.

Platzker je podal rezultat preiskave mestni upravi in obenem apeliral, naj se zavzame za odpravo tenementnih stanovanj, ki so sramota civilizaciji.

Danska odpravila smrtno kazen

Kopenhagen, 10. apr.—Danska zbornica je včeraj odpravila smrtno kazen. Zakon smrtno kazni na Danskem je bil itak mrtva točka že dolgo let. Zadnja usmrtenje je bila leta 1892. Za časa sedanjega kralja je bilo izrečenih 70 smrtnih obsodb, a le štiri so bile izvršene; vse druge je vladar spremenil v doživotni zapor.

Konvencija delavske federacije

La Crosse, Wis.—Letna konvencija Wisconsinke delavske federacije je sklicana na 15. julija in vršila se bo v tem mestu.

UNIJSKO GIBANJE MED NOGAVIČARJI OŽIVELO

Državna delavska federacija v Pennsylvaniji poslala apel na vse krajevne unije, naj prislokožijo z denarnimi prispevki na pomoč nogavičarjem

Nazareth, Pa.—(F. P.)—V delavskih organizacijah v okraju Northampton se je pojavilo novo življenje, odkar je v tekstu stavka nogavičarskih delavcev pri Nazareth Hosiery Co. Delavci so spredeli, da ne morejo ničesar pričakovati od političnih kandidatov starih strank in so se z vso silo vrgli v volilno kampanjo in agitirajo za svoje kandidate. Okrajni uradniki in policija so v stavki pokazali, da so le orodje v rokah nogavičarske družbe, ki jih je lahko izrabljala v prilog njenim interesom. Centralni delavski svet v Eastonu, Pa., je imenoval posebni komitej, da odkrije politične motive, ki se skrivajo v intervenciji policije, kadar nastopa proti stavkarjem in delavskim govornikom.

Državljeni v tem okraju, ki niso v zvezi s stavko nogavičarjev, krožijo med ljudmi peticijo, v kateri je zahteva, da distriktni državni pravdnik odpokliče detektive, katere je poslal v Nazareth na zahtovo družbe. Detektivi so odgovorni za mnoge nemire, katere so namenoma provocirali, da so potem lahko obtožili nogavičarje.

Persekucije stavkarjev v Nazarethu se še vedno nadaljujejo pod direktno distriktnega pravdnika. Policija izvršuje aretacije stavkarjev, ako jih zasadi zvečer na ulicah, in jih vozi v Easton, kjer se morajo zagovarjati pred sodnikom. V peticiji je natančno opisano izsilovalno delo detektivov in državljani zahtevajo, da oblasti podvzamejo korake, da se ga ustavi, ker je nelegalno.

Stavko nogavičarskih delavcev vodi Louis F. Budenz, tajnik Hosiery Workers unije. Detektivi, ki so jako pridni pri aretaciji stavkarjev, si ne upajo aretirati Budenza, čeprav jih je parkrat pozival, naj to stori.

Pred kratkim je predsednik državne delavske federacije poslal apel na vse krajevne unije, v katerem je pozival člane, naj prislokožijo na pomoč nogavičarskim stavkarjem, ki so pokazali veliko odločnost v borbi proti kampanji, ki jih je skušala prisiliti na podpis "yellow dog" pogodbe. Stavka traja že več mesecev in nogavičarji potrebujejo finančne podpore, da bodo lahko nadaljevali z bojem.

Zidarji zastavkali

Lowell, Mass.—Organizirani zidarji z opeko so te dni zastavkali. Zidarji zahtevajo 40 ur dela v tednu in \$1.50 na uro, 10c več kot prejemale sedaj. Delo dajalci so jim pripravili ugoditi glede mezd, toda o skrajšanju delovnika ne marajo slišati ničesar.

Baltimore je raj za openšparje

Baltimore, Md.—Purdon J. Wright, predsednik Asociacije tovarnarjev, je v svojem govoru pred zastopniki mestne trgovske zbornice naglašal, da je bil glavni vzrok za napredek in razvoj industrij v tem mestu v razvoju tovarnarjev vedno borili za odprto delavnico.

Rešil je 62 življenj in zdaj je mrt

Louisville, Ky.—Tu je umrl John J. Tully v starosti 79 let. Tully je imel rekord kot šampijon v reševanju življenj. Rešil je 62 oseb utopljenja. Za te svoje hrabre čine je imel petero odlikovanj, med temi tudi kongresno častno koljono.

Prevelika zaposlenost: eden človek ima devet služb!

Bell, Cal.—V tem mestu živi J. A. Hartman, ki ga muči vprašanje prevelike zaposlenosti, ne brezposelnosti. Hartman ima devet služb in vse so uradne. Službe so sledeče: mestni kolektor, sodni sluga, birič, prometni policaj, hišnik v mestni hiši, uradni sofer, sodnijski preiskovalec, pomožni sodni tajnik in pomožni telefonist v oddelku požarne brambe. "Rasen tega nimam nobenega drugega dela," pravi Hartman.

Ekspeze cerkvene lobije v Washingtonu

Kongresnik Tinkham zahteva preiskavo treh moralizatorskih grup. Katoliški senator Walsh zagovarja protestante!

Washington, D. C.—V sredo je zvenela ostra kritika proti cerkvenim zakulaništvom v kapitolu. Kongresnik George H. Tinkham iz Massachusettsa je ožigosal pred senatnim odsekom, ki preiskuje zakulaništvo, tri organizacije metodistične cerkve, ki neuporne pritiskajo na poslance v kongresu in jim usiljujejo svoje moralno-verske predloge.

Tinkham je govoril dve uri pred odsekom in predložil je kup dokumentarnih dokazov, ki kažejo, da je Metodistični odbor za temperenčnost, prohibicijo in javno moralo krilil zakon proti korupciji s tem, da ni dovolil pravilne vloge svojih podatkov za zakonodajno propagando. Drugi zapleteni organizaciji sta Antislunska liga in glavni stan metodističnega škofa Jamesa Cannona Jr. iz Virginije.

Tinkham je zahteval, da senatni odsek uvede strogo preiskavo glede delovanja teh organizacij.

Senator T. J. Walsh iz Montane, predsednik odbora in rimski katoličan po veri, je pa pobil Tinkhamove obtožbe in zagovarjal metodiste rekot: "Metodisti imajo dobre razloge, da so lahko ponosni na svojo delo in svojo moč." Walsh je velik zagovornik prohibicije.

Tiskarji se pripravljajo na stavko

Pogajanja med izdajatelji listov in tiskarji so se razbila

New York.—(F. P.)—Tri tisoč petsto članom tiskarske unije št. 6 bo na posebni seji, ki jo sklicuje unija, dana prilika, da se z glasovanjem izrečejo za stavko, ako izdajatelji mestnih dnevnikov ne pristanejo v njihove zahteve za pet dni dela v tednu. Pogajanja med tiskarji in izdajatelji so v teku že od meseca maja prejšnjega leta. Mednarodni predsednik tiskarske unije Charles P. Howard je prišel parkrat v New York, da posreduje pri pogajanjih, toda vse to ni imelo nobenega uspeha in tiskarji sedaj resno razpravljajo o štrajku, da tako izvežejo svoje zahteve.

Tovarnarji proti Wagnerjevi predlogi

Washington, D. C.—Narodna asociacija tovarnarjev je te dni predložila svoje ugovore proti predlogi senatorja Wagnerja, ki vsebuje določbe za reorganiziranje zveznega upravljalnega urada in natančnejšo statistiko o zaposlenosti in brezposelnosti. Nadalje predloga predvideva konstrukcije javnih del v času industrijske depresije, da se tako pomanjka brezposelnim delavcem.

Uporniki v Indiji v konfliktu med seboj

Sto ranjenih v verski bitki. Drugi Gandhijev sin v zaporu, toda "svetnika" se oblasti ne dotaknejo

Bombaj, Indija, 10. apr.—Včeraj so bili krvavi izgredi med versko slavnostjo v Masiku, okrog 400 milj severovzhodno od Bombaja. Približno sto oseb je bilo ranjenih. Konflikt je izbruhnil med dvema kastama indijskih vernikov.

Več tisoč oseb nižje kaate, takozvani "izvrženci," ki se ne smejo dotakniti nobenega verskega predmeta niti ne smejo stopiti v tempelj, je demonstriralo za Gandhijevo pasivno resistenco in pri tem so se pomešali med vernike višje kaate, ki so vlekli na vozovih svete podobice v procesiji. Pristaši višje kaate so takoj napadli "izvržence" in začel se je splošen boj.

Ta dogodek je zelo potrdil Gandhija, kajti on zagovarja enakopravnost v hindujski religiji. Se bolj pa peče Gandhija, ker se ga policija nalašč izogiblje, da bi včeraj ponovno nabiral sol in s tem še tretjič prelomil zakon solnega monopola. Medtem pa so v teku splošne aretacije in divjaške obsodbe napram drugim, ki posnemajo "svetnika" Gandhija. Gandhijev drugi sin Davi Das je bil aretiran v družbi 33 drugih nacionalistov in obtožen upora.

Gandhi je včeraj sklical shod v vasi Entimrad in pozival kmetje, naj izdelujejo sol na morskem bregu, katere pa ne smejo dati iz rok, čeprav jim policija odseka roke in jih ubije. Naj teče kri ljudstva, toda uporniki ne smejo rabiti protisile, ne smejo preliti krvi oblastnikov! Kampanja nabiranja soli se je razširila po vsem obrežju Indije in na tisoče ljudi je že v zaporu. Stavka rudarjev v zlatih rudnikih v Misoru se nadaljuje.

KONFERENCA ZENSKE ORGANIZACIJE

V državni legislaturi bo predložena predloga za skrajšanje delovnika za delavce, ki so zaposlene v industrijah

Philadelphia, Pa.—(F. P.)—Na konferenci Women's Trade Union lige se je mnogo razpravljalo o skrajšanju delovnika za ženske in otroke, ki so zaposleni v industrijah. V tem smislu je bila sprejeta resolucija, vsebujoča zahtevo, da državna legislatura sprejme zakon, ki bi prepovedoval več kot 44 ur dela v tednu za ženske in otroke. Obstoječi zakon dovoljuje 54 ur dela v tednu.

Predloga za skrajšanje delovnih ur podpira Federalni cerkveni svet in liga volilk, kateri načeljuje soproga bivšega governerja Pennsylvanije Gifford Pinchota. Ako se bo senator Grundy in njegova asociacija tovarnarjev upustila v boj proti sprejetju predloge, bo imela veliko opraviti z "respektiranimi organizacijami".

Državna delavska federacija se bo borila za omejitve izdajanja sodnijskih prepovedi proti delavcem v industrijskih sporih in predložila bo zahteve, da legislatura sprejme zakon za starostno pokojnino.

Gazolinke postaje se množe v Baltimoru

Baltimore, Md.—Mestni kontrolor Graham, ki skuša znižati število gazolinških postaj v tem mestu, je izjavil, da se je v zadnjih šestih mesecih spreminilo sedem cerkva v gazolinške postaje. Dejal je, da bo v bodoče skušal to preprečiti, ker se s tem daje slab zgled, kajti to spominja na akcijo boljševikov v Rusiji, ki spreminjajo cerkve v žitna skladišča.

Policijska korupcija v Bostonu

O'Brien dolži bivšega governerja, da je zanemarjal svoje dolžnosti

Boston, Mass.—(F. P.)—Bivši governer Alvan T. Fuller, ki ni storil ničesar, da bi preprečil eksekucijo Sacco in Vanzettija, je zadnje dni postal predmet hudih obdolžitev. Thomas C. O'Brien, državni pravdnik, je izjavil, da ga je Fuller ovrnil pri njegovem delu, ko je skušal odpraviti policijsko korupcijo v Bostonu.

Puritanški Boston, ki je postal notoričen radi cenzuriranja knjig, je tudi znan po svoji korupciji. Butlegarja je dobro razvita v tem čednostnem mestu in butlegarji imajo svoje začetnike v policijskem departmentu. O'Brien je dejal, da je governer Fuller odklonil vsako pomoč, ko je O'Brien apeliral nanj, naj mu pomaga pri čiščenju policijske korupcije.

Bostonaska policija je pridna pri razbijanju delavskih shodov in preganjanju radikalcev, butlegarje in zločince pa pusti pri miru.

Whalen poziva na boj proti radikalizmu

Obljubil je, da bo podal dokaze o zaroti komunistov, ki prejeljo naznanila iz Moskve za armiravljenje ameriških institucij

New York.—(F. P.)—Na zborovanju newyorške trgovske zbornice je policijski komisar Whalen govoril o komunistični nevarnosti, ki preti ameriškomu ljudstvu, ako se v kratkem času ne podvzamejo koraki proti agitaciji, ki jo vodijo komunisti. Dejal je, da komunistična stranka napreduje s hitrimi koraki in poudaril, da ima pri rokah številne dokaze o zaroti proti ameriški vladi in ameriškim institucijam. Whalen je napadel federalno vlado, ker ne stori nobenega koraka proti zarotnikom in dopušča, da vrše nemoteno svoje razdiralno delo. Apelliral je na člane trgovske zbornice, naj se zainteresirajo za boj proti radikalizmu, ki ogrožajo njihove interese.

Whalenova taktika proti radikalnim delavcem je znana. Očitno jo je pokazal pri demonstracijah brezposelnih delavcev, ko je njegova policija napadla demonstrante in aretirala večje število delavcev. Čudno pri tem pa je stališče predsednika centralnega delavskega sveta Joseph P. Ryana, ki je odprto zagovarjal policijske komisarja in uradnike newyorške trgovske zbornice, med katerimi je tudi Fred R. Marvin, znan "superpatriot" in sovraženik organiziranega delavstva.

Marvin je bil pred nekaj meseci obsojen na plačitev denarne globe \$17,000, ker je javno obrekoval Rosko Schwimmer, znano pacifistino.

Ruski kulak mora umreti, ker je držal svojo hčer zaprto 11 let

Moskva, 10. apr.—Ivan Skarpinski, premožen kmet iz Ribinska, je bil obsojen v smrt, ker je zapri svojo hčer Vero v klet in jo tam držal zaprto enajst let z namenom, da se ne omoži s "prokletim boljševikom."

Električarji zastavkali

Asbury Park, N. J.—Unijski električarji so te dni zastavkali, ker so podjetniki odklonili zahtevo za zvišanje mezd na \$1.20 na uro. Vse kaže, da bodo električarji izvežvali svoje zahteve.

Vesti iz Jugoslavije

Novi beograjski župan — socialist?

Beograd, 14. marca.

Tu se vztrajno vzdržujejo vesti, da bo vodstvo beograjske občine in njene občinske uprave izmenjano, ker je bilo v procesu proti bivšemu beograjskemu podžupanu dr. Kostu Jovanoviću kompromitirano. Kot bodoči mož na beograjskem županskem stolcu se imenuje glavni tajnik centrale Delavskih odborov dr. Živko Topalović. To zadnji odločbo, kakor se zatrjuje, izdan jutri. V beograjski javnosti je vzbudila ta vest naravno ogromno senzacijo ter je predmet živahnih komentarjev. Mi to vest, ki je malo prevedena, dajmo na dan, objavljamo danes še brez komentarja in le kot kronisti.

Naraščanje števila zavarovanih delavcev

Pod okriljem Središnjega urada za zavarovanje delavcev je bilo lani zavarovanih povprečno 605,100 delavcev napram 566,300 zavarovanih delavcev v letu 1928, 609,200 v l. 1927, 437,500 v l. 1926, 470,500 v l. 1925, 453,300 v l. 1924, 354,300 v l. 1923.

Od leta 1923 se je število zavarovancev skoro podvojilo. Najmanjši je bil prirastek leta 1926, in sicer radi takratne deklacijske krize, zadnja leta pa je prirastek zopet prav znaten. V decembru lanskega leta je bilo zavarovanih 626,500 delavcev namestečencev, med njimi 480,000 moških. Mesec je bil nad povprečjem navadnega decembra radi mile zime.

Jože Gostinčar — 70-letnik

Te dni bo praznovale znani voditelj krščanskih socialistov Jože Gostinčar 70-letnico svojega rojstva. Jože Gostinčar, po poklicu predilniški delavec, je odigral od načel avstrijskih in nemških krščanskih socialistov v pokojnega dr. Janeza Ev. Kreka, ki je bil zasloba krščanskih socialistov v Sloveniji, organiziral iste ter ustanovil krščansko socialno strokovno vepe, ki je dosegla največje uspehe, med tekstilnimi delavci, oblačnimi delavci in vinjarji. Gostinčar je med delavstvom, ki mu prevladujejo žene ali ki je po razmerah prisiljeno biti bolj oboženo. Pozneje je bil Gostinčar dolga leta zadrugi in uradni, dalje poslanec na Dunaju v Beogradu ter minister v Beogradu. Danes opravlja službo zadrugarjaka Zadrugne zveze. Bil je velik propagator krščansko socialnega delavskega združevanja ter med ustanovitelj Ljubljanskega prvega delavskega konzumnega društva. Socialni demokratje so imeli v njem vedno odločnega, a poštenega asprotnika.

Prosvetno delovanje Glasbene Matic v Ljubljani

Odskar se je vrnila Ljubljana Glasbena matica iz turneje po Franciji, prirejata po vsej slovenski koncerte svojega zboru v sporedom, ki je bil izvaljen glavno na francoski turneji. Priredila je že koncerte v St. Vidu nad Ljubljano, v Mariboru, v Ptuj, dva seveda v Ljubljani in sedaj bo zopet koncert na Jesenih. Ta način govorjenja je treba pozdraviti, ker so dobili tako lepe pesmi željo občinstvo po vsej Sloveniji in dobri in blagolasje pesmi od tega odličnega pevca zboru.

Za mrtve bodo proglašeni

Ljubljana, 14. marca 1930. Delno sodišče v Ljubljani je edlo postopanje, da se proglašajo mrtve: Franc Bistan, delavca na Tolstem vrhu, Josip Kobilj, najzadnje stanujoč na Kranju, Janek Mure, delavca na Malenskem vrhu, Franc Kukec, naposle stanujoč v Ljubljani, Janek Kavšek, posestnik v Ljubljani, Andrej Zupan iz Beljak, posestnikov sin Jožef Medved iz Koprivnika, poljedelcev Anton Tivadar iz Turnišča, posestnik Anton Stagar iz Vičanja, poljedelcev Martin Zadravec iz Orancev, Karl Zoffel, pristojni v Prevalje, Franc Hujs, posestnik na Selu, Stefan Čepce, poljedelcev sin v Rogozji, Jožef

Gyore, poljedelcev sin v Kobilji, Stefan Lebar, poljedelcev v Gornji, poljedelcev sin iz Dobrovni, Jožef Horvat, Ivanšek posestnik v Bratonic, Mihael Markari posestnik v Zerkovcih, Ivan Lanjani, Alizij Marat, Benedikt Imenšek posestnik v Statenbergu in posestnikov sin v Dornavi Ignacij Ratek. Vsi navedeni so bili med svetovno vojno na bojišču in se niso vrnili, samo Janek Kavšek je odpotoval leta 1908 v Ameriko in od takrat ni več glasu o njem.

Naši umetniki se amerikanizirajo

Ljubljana, 14. marca 1930. Znani slikar Miha Maleš je sklenil, da ne bo več čakal na publiko, da kupi kako njegovo delo, temveč bo odprl svoj atelje in "salon", kjer bo prodajal slike, svoje in svojih tovarišev, risal po želji etc. Skratka ustvaril bo "zavod za trgovino in obrt" s slikami, keramijo in kiparstvom. Trdno je prepričan, da bo uspel.

Najstarejša Bosanka

V mali vasi Polon pri Zvoniku živi brez dvoma najstarejša Bosanka, najbrže tudi najstarejša žena v državi. To je neka "Baba Pemba", kakor jo kmetje imenujejo, stara je 110 let. Starša je še vedno čila in zdrava ter sprejema obiske. Vaščani ji nosijo darove s katerimi se preživlja. Vsi jo zelo spoštujejo. Mož ji je že davno umrl, imela je osem otrok, toda vsi so že pomrli.

Smrt uglednega posestnika

Laško, 13. marca 1930. V tork je umrl v starosti 86 let na svojem posestvu v Tolstemu, občina Marijagradec Jurij Oblak, po domače Zorko. Pokojnik je bil daleč naokoli znan kot poštenjak in splošno priljubljen.

Termalno kopališče v Laščem prodano

Pred par dnevi je kupil Osrednji Urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani znano termalno kopališče Laško. Osrednji urad za zavarovanje delavcev misli kopališče in sanatorij povečati ter ga uporabljati za odih in zdravljenje svojih članov. Del kopališča pa ostane še nadalje na razpolago tudi ostalemu občinstvu.

Pet črnih pevcev v Ljubljani

Ljubljana, 14. marca 1930. Znani kvintet "The Utica Jubilee Singers" sestavljen iz petoro črncev bo gostoval te dni v Ljubljani. Peti bodo razne zamorske pesmi, ki so vse komponirane 4 in 5-tero glasno.

Veliki mljn pogorel

Ruma, 13. marca 1930. Iz Iriga pri Rumi poročajo, da je včeraj ponoči pogorel veliki mljn Srpske gospodarske zadrug. Mlin je pogorel do tal in so bili vsi napori ognjegašev brez uspeha. Zgorelo je več sto vagonov žita in moke. Škoda znaša več milijonov.

Požar v Kropi

V tork ponoči je nenadoma izbruhnil požar v izdelovalnici zabojev v Kropi. Zgorelo je tudi poleg ležeče skladišče lesa, le veliki požrtvovalnosti gasilcev se je zahaliti, da ni zgorel še drugi objekt delavnice, ki se nahaja v bližini. Požar je nastal po naključju. Škoda se ceni preko 155,000 Din.

Naša lesna industrija in ruska konkurenca

Ljubljana, 14. marca 1930. Konkurenca lesa izvoženega iz Rusije je postala zadnje čase vse bolj občutna. Nedavno so bili veliki transporti ruskega lesa izkrcani v Neopolju, Genovi in celo v Solunu. Do lanskega leta je Rusija večino izvoženega lesa plasirala v Anglijo, letos pa ni z Anglijo napravila nikakih aranžmajev ter je zatto Rusija začela plasirati svoj export lesa na druga tržišča, predvsem v Sredozemsko obalno sfero. Med lesnimi trgovci v naši državi je ta Ruski trgovski napad vzbudil veliko pozornost in so zainteresirani sklicali za prihodnji teden veliko konferenco, na kateri naj bi se sklepalo o nadaljnjih ukrepih za zaščito našega izvoznitva v tej stroki.

Jubilejni koncert Orkestralnega društva Glasbene Matic

Ljubljana, 14. marca 1930. V ponedeljek se je vršil v Unionski dvorani jubilejni koncert

Orkestralnega društva Glasbene Matic, prigodom desetletnice društvenega obstoja. Na sporedu je bila Cesarja Franka "Simfonija". Lisztov Es-dus koncert in izvirno slovensko delo mladega komponista Skerjanca, ki je tudi vodil vsa izvajanja.

Kot solist je nastopil znani slovenski pianist Ivan Noč. Koncert, ki je zelo dobro uspel, tako kakor v moralnem enako tudi v gmotnem pogledu, je bil zelo dobro obiskan.

Za stavo se je šel kopat

Te dni se je šel v Šoštanj neki mladenič za stavo kopat v ledeno mrzlo Pako. Dalje časa je zdržal v vodi in je tudi stavo dobil. Dali je pa tudi nalezl revmatizem ali pa vsaj pošten nadoh pa kronika molči.

Nov gospodarski adresar kraljevine Jugoslavije je izdal zagrebški trgovački in obrtniški zbornica. Adresar je tiskan v štirih jezikih in sicer nemški, hrvaški, angleški in francoski. Cena je Din 40, naroča se pri Zbornici za trgovino in obrt v Zagrebu.

Množica se družina

Iz Ptujja nam poročajo. V soboto je povila kmetica Julijana Brez iz Krčevine pri Vurbergu dvojčka v Ptujski bolnici. Njen zakon sklenjen febr. 1927. leta je posebno obdarovan. Trikrat je ta družina dobila dvojčke. Po treh letih zakona ima ta družina šest otrok, izmed njih pet dečkov in eno deklico, ki so vsi živi in zdravi.

Pevsko društvo "Ljubljanski Zvon" petindvajsetletnik

Znani Ljubljanski pevsko društvo "Ljubljanski zvon" slavi te dni petindvajsetletnico svojega obstoja. Svoj jubilej bo društvo proslavilo s dvema velikima koncertoma in sicer 28. in 24. marca. Zbor z velikim uspehom vodi znani komponist "Rudečih rož" g. Zorko Prelovec. Društvo tudi izdaja dobro urejevan glasben list "Zbori".

Prva žena imenovana za cenzorja filmov

Zagreb, 13. marca 1930. Na predlog banke uprave v Zagrebu je ministerstvo za notranje zadeve imenovalo gospo Danico Rađekovičev, tajnico Jugoslovanske ženske zveze, za članico poverjenstva za cenzuro filmov v Zagrebu.

Smrtna kosa

Te dni so umrli: g. Fran Kolbe, upokojeni nadpoštar v Litiji, g. Julij Grohar, posestnik in mizarjski mojster v Skofji Loki, v Sodražici na Dolenjskem pa je umrl g. Jakob Drobnik v 75 letu starosti.

Interesna izjava iz leta 1908

soproke predsednika Tafta

Povodom smrti predsednika Tafta objavljajo beograjski listi zanimiv telegram gospe Taft o priliki prekanjanja Srbov za časa avstro-ogrsko aneksije v Bosni leta 1908. Brzjavka, ki je bila naslovljena na Odbor Srbinj, ki je vodil vso propagando v inozemstvu, se glasi: "Čutim najgloblje zanimanje in simpatijo za pokret srbskih žen v pravični borbi za nacionalne ideje. Ljubav in simpatija ameriških žen je na vaši strani. Vdana Helena Taft."

Samomorilski rekord v Osijeku

Osijek, 11. marca 1930. Včeraj je bil v Osijeku dosežen rekord, ki je edinstven v samomorilski kroniki tukajšnjega mesta. Predpreteklo noč sta izvršili samomor dve osebi, tekom popoldneva pa beležijo dva nova primera. Popoldne se je zastrupila Leopoldina Kirschner, 31 letna služkinja, ki je popila lug in so jo v težkem stanju pripeljali v bolnico. Samomor je baje izvršila radi težke bolezni. Na enak način se je skušala spraviti s sveta Katarina Werg, soproga krojača. Tudi njo so opasno poškodovano prepeljali v bolnico.

Pri atentatu v Strumici ranjena dva Slovenca

Beograd, 11. marca 1930. Kakor smo že poročali je bilo pri atentatu bolgarskih komitov na kavarno v Strumici ranjenih 15 oseb. Kakor se je sedaj ugotovilo sta med ranjenci tudi dva slovenska geometra, ki službuje v teh krajih. To je geometer g. Bogomil Vrtnik iz Maribora in France Kovačič iz Podrožnika. Oba sta precej težko, ranjena na spodnjem delu telesa ter na nogah. Danes so jih prepeljali v Stip, kjer so jih operirali.

Kisla prst

Mnogo farmarjev se je rdečo deteljo (red clover) in medeno deteljo (sweet clover) vsako leto na svoji zemlji, ki pa je prekisla, da bi detelja na nji uspevala. To stane farmarja predragogo. To se pravi metati proč dolarje za semena in mnogo truda zaman. Ako bi se zapravljeni denar uporabil za nakup apna, mnogo farmarjev bi lahko popapnilo vso svojo kisloto zemljo. Vsak farmar lahka poizkusa prst, da li potrebuje apna za uspešno rast detelje.

Vse prsti ne potrebujejo apna. Farmarji, ki apnijo zemljo brez poizkusa, ravnaajo na slepo.

Kaj je kislota prsti?

Potrata deteljnih semen je dostikrat posledica okolišnice, da farmar ne razume, kaj je pravzaprav kislota prsti. V praktične svrhe naj zadržuje, da povečemo, da "kislota" prst (acid soil) je ona, ki ne vsebuje zadosti apna za rast običajnih stročnic (legumes), zlasti pa detelje in alfalfa. "Sladka" zemlja (sweet soil) na drugi strani je ona, ki vsebuje zadosti apna za dobro rast teh biljk.

Ker medena detelja raste bujno ob cesti, farmar dostikrat sklepa, da bi morala tako rasti tudi na polju okraj plotu. Zato utesne posejati medeno deteljo na polju, ki je prekislo za deteljo, in morda ponovi to leto za letom, pa se ne more naučiti, zakaj ne more uspeti. Poizkus prsti ob cesti, kjer ta detelja raste, bo pač pokazal, da je ta prst sladka, dasi prst v obdelanem polju pokaže ob poizkusu, da je odločno kislota.

Razlog za tako razliko je ta, da je bilo apno v obdelani prsti hitreje vporabljen kot ono ob cesti. Tekom 50 ali 75 let stalnega obdelovanja se je zaloga apna v prsti znižala. Nekaj apna odvzema iz prsti rastlina, ki v nji raste, ali razmeroma le majhen del. Največ apna se izgubi valed delovanja vode. Deževnica, ki prodira skozi prst, raztaplja velik del apna in ga odnaša s seboj. Do 500 funtov apna za vsak akter obdelane zemlje se na tak način lahko izgubi v enem letu. Apno pod neorano zemljo se težko raztaplja in zato ni tam zguba tako velika.

Kako naj farmar ve, dali prst potrebuje apno?

Seveda je mogoče preizkusiti prst s tem, da se poseje medena detelja. Dobra ali slaba rast bo takoj dokazala, dali je prst sladka ali kislota, kajti medena detelja redkoma raste na kisli prsti. Ali tak preizkus stane preveč seveda.

Za srečo, pa imamo jako bolj enostaven in cenen način, da najdemo, ali je prst kislota ali ne in dosledno ali potrebuje apna ali ne. Ta preizkus se imenuje "Comber test" ali "potassium thioeyanate test." Snov, ki se rabl za ta preizkus, je raztopljena omenjena snovi v alkoholu. Stridostotna raztopina potasijum thioeyanata v alkoholu zadržuje.

Preizkusa se prst na ta način, da se kosček prsti postavi v steklenico ali skledico in nalije malo te raztopine. Na to treba dobro stresti, da se vse pomeša. Ako raztopina ostane brezbarvna, pomenja, da prst je "sladka," z drugimi besedami, da ne potrebuje apna. Ako raztopina postane rdeča, pomenja, da je prst kislota. Cim bolj rdeča postane raztopina, tem bolj kislota je prst.

FLIS.

Civiljarski delavci zahtevajo višjo mezo

Lynn, Mass.—Delavci, ki so upošleni v tukajšnjih civiljarskih delavnicah, so se obrnili na svoje delodajalce z zahtevo za zvišanje mezde. Zadeva je bila izročena posebnemu arbitražnemu odboru, v katerem so zastopniki delavcev in podjetnikov, da odloči v mednem vprašanju.

Tiskarji pomagajo svojim brezposelnim tovarišem

New York.—Unije tiskarji so se prostovoljno izrekli, da bodo delali le pet dni v tednu, da tako dajo prihrank do dela brezposelnim tiskarjem. Kakor hitro se bo položaj izboljšal, bodo začeli delati po starem vzporedu.

Angleški viceroj (spredaj v sredini) za Indijo, Lord Irwin v spremstvu maharadž (plemičev), ki so na poti k posvetovanju o indijski situaciji. Medtem pa Gandhi vodi boj za neodvisnost Indije, ki je pod angleško nadvlado že okrog 200 let.

TROJNA ZVEZA — SVETA ALIANCA ZOPET NA VIDIKU

(Nadaljevanje s 2. strani.)

mo vsem Nemcem, temveč tudi delu ba mednarodno sporazumevanje veliko uslugo.

Težave svetovne vojne, siromaštvo povojnih časov in tisoč raznih ran, ki so nam jih vsekala poslednja leta v gospodarskem in političnem življenju, so nas še bolj zbližala in poglobila v naša bratska čustva, ki obstajajo med nami. Skupno smo pričeli in skupno nadaljujemo trudopolno delo za obnovo vseh vrednot na kulturnem in materialnem polju, ki so bile uničene po katastrofi svetovne vojne.

Časnikarjem domačim in inozemskim pa je med drugih dejal tudi tole:

"Avstrijska zunanja politika se realizira po prisilni poti, ki jo narekuje usoda. Tej ameri je pripisati tudi prizadevanja sedanjave avstrijske vlade, da se doseže prijateljsko razmerje tudi z Italijo. Treba je sedaj skleniti razsodiščno pogodbo. Nemčija tej rešitvi ne ugovarja in je pokazala za to akcijo polno razumevanje. Tisočletni skupni doživljaji, kulturna enotnost in prepiranje o boljši skupni bodočnosti so pri nas tako globoko ukoreninjeni, da jih ne more nihče uničiti."

Po teh izjavah je torej sklepati na možnost obnove stare svete aliance. Ako pride do tega, tedaj bo Francija kmalu občutila bodočo skupno italijansko-nemško aktivnost, in ekspanzijo.

Vprašanje je, ako bo s to rešitvijo, položaj v evropskem koncertu držav kaj izboljšal. Izgledov zato ni, kajti vsaka ustvaritev oz. obnova trojeve med Italijo, Avstrijo in Nemčijo, pomenja nadaljevanje revanšne politike. Italija pa bi to politiko — le prerada še bolj podetila.

Proletariat, ki se ob teh variacijah in kombinacijah vprašuje, kakšen je resničen interes nove trojeve, prihaja do zaključka, da je gospodarska potreba kapitalističnih magnatov v vseh treh državah primorala k temu kombiniranju in sestavljanju, nemško-avstrijsko in italijansko vlado. Od kombinacije in njenih gospodarskih posledic pa proletarijat ne bo imel ničesar.

Eno pa je in to za Evropo drži:

Nova kombinacija med Italijo, Nemčijo in Avstrijo bo nepotest v Evropi še povečala, zlasti pa komplicirala zamotan gospodarski boj med evropskimi državami.

Frank Lukancich: ZA NAŠE FARMARJE

Sorodstvo navadno poslabša do celo skupino perutnatstva kakor smo že govorili. Telesna moč je fizična sila, katero vidimo pri kokoših, kadar jih prisilimo k nesenju jajec. Prisiljenje k nesenju jajec se more izvrševati le tedaj, ako imamo zato povsem sposobno perutnino, to je kokoši fizično popolnoma razvite, močne, popolnoma dorastele in polne energije. Da hočemo to doseči, se moramo že v začetku kokošereje na to dobro pripraviti.

Najprvo naj poudarimo, da je petelin polovica našega perutninskega dvora. Zato moramo najprvo paziti, da imamo v prvi vrsti dobre, zdrave, energične in popolnoma razvite plemenjake in potem istotako tudi kure. Da spoznamo dobre plemenjake živali, moramo gledati na to, da posedujejo široko, obsežno, globoko telo z lepo razvito in močno glavo, z jasnimi, bistrimi in velikimi očmi; kljun mora biti kratek, močan in lepo zaokrožen. Ako ma kura široko telo in močna prsa, je znamenje, da ima tudi dosti prostora za prebavnice organe. Močna prsa pomenjajo, da ima prostor za močno pljučno in srčno delovanje, in močna prsna kost pomeni, da je žival zdrava in močna ter popolnoma razvita.

Noge morajo biti močnih kosti in široko narazen. Močna in energična žival je gibljiva, vesela in požrešna. Dobičkonosna starost kokoši se ravna po tem, kako je bila razvita in če je bila prisiljena k nesenju ter izžirpanju; taka kura ni navadno dobičkonosna po tretjem letu. Ako je pa še vedno dobra jajčarica, jo ohranimo za plemo, ker nam dokazuje, da je bila povsem do bra in razvita. Ne smemo pa misliti, da je kura dobra, ako iznese apomladi vsak dan jajce, ker takrat vsaka kura nose, ako je le zato sposobna in dobro hranjena. Petelinov ne smemo rabiti za plemo, predno so dve leti stari.

Reja za produkcijo jajec

Perutninar se navadno interesira največ za produkcijo jajec. Ako hočemo to doseči, moramo najprvo upoštevati, da imamo pravilno urejene perutninske hleve ali staje, da jih pravilno krmimo in izbiramo izmečke; to je one piščance ali kure, ki bi se nam nikdar popolnoma ne razvile in nikdar postale dobičkonosne. Poleg pa da pazimo na pravo plemenjevanje.

Razne eksperimentalne postavljamo, da se dolgo bavilo v vprašanem, ali naj se le kokoši izbirajo za reje dobrih jajčaric ali tudi petlini. Prišli so do zaključka, da je petelin polovica perutninske družine. Torej za pridobivanje dobičkonosnih, dobrih jajčaric je potrebno, da imamo kure od dobrih petelinov in potem seveda tudi kure zato sposobne. Treba je živati že takoj iz začetka od lupine in potem dalje do nesenja vedno prebirati, slabo razvite od dobrih, in prodajati na trgu. Obdržati je le one, katere se hitro in lepo razvijajo v rasti. Nadaljevati je s takim probiranjem od leta do leta. Na tak način se v nekaj letih zaradi lepa, močna in dobičkonosna perutnina.

Torej ne pozabimo, da držimo vedno dobre jajčarice za plemo in tako bomo imeli tudi dobre in produktivne kokoši.

(Dolge prihodnjice.)

Napredek zadrug

Iola, Wis. — Farmarska zadruga izkazuje lep napredek v prvih treh mesecih tekočega leta. Zadruga je razprodala za deset tisoč dolarjev več blaga v teh mesecih kot pa v istem času prejšnjega leta.

Nov delavski list

Rochester, N. Y.—Delavski unije v tem mestu so te dni pričele izdajati svoj list "Labor Herald." V prvi številki je urednik priobčil članek, v katerem se ogreva za ustanovitev nove delavske politične stranke.

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE. ALI STE NAROČENI NANJ?

Rečevalna skupina rudarjev, ki prihajajo iz premogorov Yukon v Arnetzville, W. Va., eno izmed 12 letov plinskih eksplozije, v kateri je bil ubit tudi en Slovenec, ki ni bil član nobene podporne organizacije.

Sir Arthur Conan Doyle:

IZGUBLJENI SVET

(THE LOST WORLD) Roman

Dr. Illingworth: "Nedvomno."
Profesor Challenger: "Pa bi potem verjeli?"

Dr. Illingworth (se smeje): "Seveda."

V tem trenutku je dosegel večer višek napetosti in sicer se je odigral tako presenetljiv dogodek, da mu ni enakega v zgodovini znanstvenih zborovanj. Profesor Challenger je dvignil roko v zrak in videli smo, da je takoj na ta znak vstal pa odkorakal v ozadje naš sotrudenik Mr. E. Malone. Trenutek pozneje se je zopet povrnil v spremstvu orjaškega zamorca, in sta oba vlekla velik, štirioglat, tovrni zaboj. Bil je očito jako težak, ker sta ga le počasi privlekla in spustila pred govornikovo stolicco. Mrtva tišina je zavladala med poslušalci in vse oči so napeto opazovale, kaj pride. Profesor Challenger je odstranil pokrov, s katerim je bil zaprt zaboj. Pogledal je potem vanj, ponovno zatleskal s prsti in čuli smo od naše novinarske mize, kako je nežno rekel: "No, hodi, hodi ven, ljubček!" Takoj po tem se je dvignil iz zaboja s praskajočim, škripajočim ropotom in se usedel na robu strahovit in nepopisno zoprn nestvor. Se nepričakovani padec vojvode Durhamskega, ki se je v tem trenutku zvrnil v prostor za godce, ni bil opazen od strmečega občinstva. Nestvorova glava je spominjala na divje požirališče, s katerimi je okrašala zlebe nebrzdani domišljija srednjeveških umetnikov. Bila je hudobna, odurna, in male rdeče oči so žarele kakor ogelje. Dolgi, roparski, na pol odprti kljun je kazal dvojno vrsto ostrega zobovja. Zgrbljena pleča je pokrivalo nekaj sličnega nabrani sivkasti ruti. To je bil vtelesen vrag, kakor smo si ga mislili v otroških letih. Zdal je na mah zavladalo med občinstvom nepopisno razburjenje: nekdo je glasno zakričal, dve dami v prvi vrsti sta se zgrudili brez zavesti s svojih sedežev, na odru pa je vse planilo na noge, da sledi gospodu predsedniku v prostor za godce. Kak trenutek je pretela nevarnost strahovite splošne zmede. Profesor Challenger je dvignil roke, da pomiri navzoče, a ta kretnja je splašila poleg ždečo pošast. Njena čudna ruta se je nenadno odprla, napela in zagledali smo, da so to plahutajoča opnasta krila. Njen lastnik je hotel nestvor zagrabiti za noge, a bilo je že prepozno. Strašilo je zapustilo rob zaboja in počasi pričelo krožiti po dvorani Queen's Hall; njegove, deset čevljev široke pete so rezko praskale kakor usnje, in napolnilo je ves prostor z zoprnim, gnilim smradom. Občinstvo na galeriji je pričelo vpiti, prestrašeno po žarečih očeh in morilskem kljunu vedno bližje letajoče pošasti. To kričanje jo je strahovito razburilo. Od razgrajanja pobegnela je krožila vedno hitreje ter se zaletavala v zid in lestence. "Okno! Za Boga milega, zaprite okno!" je vpil profesor na odru, ki je skakal sem pa tja in si v obupnem pričakovanju lomil roke. Zalibog, prepozno je posvaril! V istem trenutku je priromalo strašilo, ki se je zaletavalo in butalo v glavo v steno kakor velikanova večja v senčniku v plinske svetiljke, do odprtega okna, stisnilo skozi okno svoj zoprn život in izginilo. Profesor Challenger se je zgrudil v svoj stol in si stisnil obraz v roke, med tem ko se je občinstvo globoko, zategnjeno oddahnilo, čim se je prepričalo, da je nevarnost minila.

Potem — oh! kdo bi naj popisal vse, kar se je zgodilo potem, ko je zedinilo mogočno navdušenje popolnoma razgrajeno večino s popolnoma spreobrnjeno manjšino! Kakor razburkano morje je naraščala množica iz ozadja dvorane vedno višje in višje, pljusknila preko prostora za godbenice, poplavlila oder in odnesla na grebenih svojih valov naše štiri junake! (To je vaša sreča, Mac!) Zdal je javnost izdatno popravila vse, kar je poprej zgrešila zoper pravičnost. Vse je planilo pokoncu. Vse se je gibalo, kričalo in mahalo z rokami.

Robert Neumann: ČRNI MAČEK

To zgodbo mi je pripovedoval neki pomorski kapitan. Ponoči smo se vozili južno od Burlingovih otokov, stal je na poveljniškem mostu, da bi ne pogrčel ustja Teja in smeri proti Lizboni, jaz pa sem stal poleg njega. Bila je mesečna noč, široki valovi so pobleskali pod dihov z visokega Atlantika in v blesketanju so se dvigale trikotne plavuti morskih volkov, ki so plavali okoli ladje; našli smo jih devet, dva velika in sedem majhnih — morski volkovi ljubijo družinsko življenje.

"Da," je dejal kapitan, "to so tisti morski volkovi okoli Burlingov. Ne vem, zakaj tako ljubijo ta okoliš. Vedno je bilo tako. In če postojite še četrte ure v moji družbi, vam bom nekaj pripovedoval. Tega je trideset, čakačje, dva in trideset let. Bil sem mlad pes in sem služil na "Elvira" za tretjega krmlarja. "Elvira" — širok, kratek ribiški parnik, stara skatla, ki je ostala potem še dolgo v službi in ki so jo preluknjali šele Nem-

ci med vojno, ko je vozila prepo-vedano blago. Takrat smo si nalovili polenovke ob Novi Fundlandiji in smo jo vozili proti Lizboni. To je bila dobra kupčija, kajti Portugalci je to ribo kakor ljubijo kruh. Kadar je tedaj ladja dobro naložena, jo izprazni v Lizboni v dveh dneh in milibrejti ti evenkljajo v žepu in ponoči se lahko odpravijo k dekletom. In ker na teh polenovkah čolnih ne plačujejo do-ločenih plač, temveč samo delež od celotnega izkupička, in ker se tu nudi bolj svobodno in bolj divje življenje nego po stalnih plovnihih progah, se prilgaša v službo vsakokrat najpestrejša in najdrzejša gomaz, ki si jo morete misliti: ubeglice iz toj-skih legij, ki so se prebili od Maroka sem, kitajski kurjači, ki jim na velikih parnikih ni-več ugodno, dečki, ki bi ob No-vi Fundlandiji radi in na skri-vaj prestopili na kakšnega A-meričana in tako vthotapili v Novi svet, zamorci, Malajci — pohlepno, prepirljivo in prazno-vernó ljudstvo, da si morete ko-žali predstavljati. Praznoverno — tu sem spet v vodovju svoje

zgodbe. Kjer gre tako ostro za

Gosta, vzklikajoča množica je obkolila četvoro raziskovalcev. "Dvignimo jih! Dvignimo jih!" so zadenili stoteri glasovi. Štiri postavbe so se na mah dvignile nad tolpo. Zaman so se otepale. Ostati so morali na čistem prostoru visoko v zraku. Če bi jih tudi hoteli spustiti na tla, bi to prav težko šlo: prevelika gneča je vladala na okrog. "Na Regent Street! Na Regent Street!" so se slišali glasovi. Nepopisno stlačena množica se je zopet razgibala in se s četvoro junakov na plečih počasi stlačila skozi vrata. Na ulici so se odigrali prav izredni prizori. Zbralo se je tam in pričakovalo vsaj sto tisoč ljudi. Napolnili so vso cesto od hotela Langham do Oxford-Cirkusa navzdol. Doneče vzklikanje je pozdravilo četvoro junakov, ko so se prikazali nad glavami množice iz dvorane v živi luči električnih obločnic. "Sprevid! Sprevid!" so klicali vsi. V strnjenih vrstah, ki so zavzemale vso cesto od enega hodnika do drugega, se je zganila množica in se valila skozi Regent Street, Pall Mall, St. James Street proti Piccadillyju. V centru Londona je moral počivati ves promet in za-beleženo je več spopadov med udeleženci spre-veda na eni ter stražniki in avtoizvoščki na drugi strani. Sele kmalu po polnoči je spusti- la naposed navdušena množica četvoro raz-iskovalcev na tla pred vrati v stanovanju lorda Johna Roxtona v Albanyjakem poslopju, za- pela v zboru staro dijaško pesem: "To so do- bri, prida fantje," in zaključila spored z držav- no himno: "God Save the King". Tako se je končal ta nad vse pomembni večer, kakor jih že dolgo ni videl London.

Tako je pisal moj prijatelj MacDona; lah-ko se reče, da podaja njegovo poročilo dokaj točen popis dogodkov, četudi je preveč zabe- ljeno. Ni treba seveda pripominjati, da nas ni glavni dogodek tega večera tako nepopisno presenetil, kakor ostalo občinstvo. Citatelj se bo menda spomnil, kako sem nekoč srečal lorda Johna Roxtona, ko je šel pod zaščito svoje krinoline za profesorja Challengerja loviti "vražjega piščanca", kakor ga je imenoval. Omenil sem tudi, kako smo se mučili s profe- sorjevo prtljago pri odhodu s planote, in če bi podrobno popisoval naš povratek, bi tudi po- novno moral omeniti nerilike, katere smo ime- li, da otolažimo z gnilo ribo tek našega uma- zanege sopotnika. Nisem ničesar o tem pisal, ker je profesor odločno zahteval, naj ničesar ne omenjam o tem nepobitnem dokazu, ki smo ga pripeljali s seboj, dokler ne napoči prilika, da z njim uničimo njegove nasprotnike.

Se zadnje besedo o usodi londonskega pte- rodaktila. Pravzaprav ne ve nihče o tem ničesar zanesljivega. Iz izjave dyah preplašenih žensk je razvidno, da se je spustil na streho Queen's Halla in tam kakor izklesan hudič se- del več ur. Prihodnji dan so poročali večerni listi, da je zapustil redov Miles coldstreamke- ga gardnega polka brez dovoljenja svoj pre- stor, ko je stal na straži pred Marlborough House-om, in zato prišel pred vojno sodišče. Redov Miles se je zagovarjal, da je vrgel pu- ško in utekel po ulici Mall navzdol samo zato, ker se je nenadno prikazal in mu zastri mesec hudič. Sodniki niso verjeli temu izgovoru, in vendar mora biti v zvezi z dogodkom, o kate- rem poročam. Zadnje poročilo, ki ga tu še lahko navedem, izvira iz krmarjevega zapisni- ka na parniku Friesland Nizozemsko-amerikan- ske plovitve in zagotavlja, da je srečala ladja prihodnje jutro ob devetih, ko je bil rtič Start Point kakih deset milj zadaj na desno, neko krilato bitje, ki je bilo sileno napol letajoči ko- ži, napol pa velikansemu netopirju: letelo je z občudovanja vredno naglico proti jugo-zapa- du. Če je sledilo strašilo prirojenemu nagonu in ubralo pravo smer proti domovini, potem je nedvomno poginil zadnji evropski pterodak- til kjerkoli sredi neskončnega Atlantskega oceana.

(Dolje prihodnjaj.)

Kje sem ostal? Da. Stali smo spet nad alpinami in ker je bil lov precej slab in so bila naša skladišča komaj do polovice na- polnjena, smo kupovali ribe od manjših čolnov, ki so se tu u- stavili, da bi počakali za nove roje. Kupčija je trajala nekolik- dni in ker smo morali med tem po cele ure čepeti z bokom ob boku z drugimi ladjami, smo izgubili štiri moše, ki bi radi v Ameriko. Tako nas je ostalo samo sedem na krovu in to je bilo za povratek in delo na ladji manj nego malo; končno smo morali biti veseli, da je pribel- žal k nam neki zamorec, ki so ga bili na enem izmed ameriških čolnov pretepli. Stopil je na krov s škato iz lepenke pod pazduho namesto s kovčkom, — obvezana je bila z žico — in z mogočnim mačkom na ramah, z razmršeno, čudno enolično sivo živaljo s trdo dlako, kar nam sicer ni bilo neugodno, ker mač- ke baš nismo imeli na krovu in so nam podgane kar skakale čez mize. Stopil je torej na krov, izredno debel človek, sam sivo- las in razmršen, in dva dni po- zneje so bili naši tovrni pro- stori polni in odpeljali smo se v smeri proti Lizboni čez Atlan- tik.

Hočem biti kratak. Četrtega dne nas je ujel vihar. Bil je vi- har, v katerem so se tedaj po- grezile tri četrtnice novofund- landskega brodovja — morda ste kdaj o tem slišali. Ladja je vzdrlžala, samo dva moža sta u- šla čez krov in čez krov je šel tudi dimnik, pa vse to še ni bilo tako hudo. Hudo je bilo, da nam je mogočen val razstrelil dva vhoda do tovrnega prostora. Deset minut pozneje, še predno smo vrata popravili in zabili, je bilo skladišče že pod vodo — polenovke bi se lahko sprehajale po njej kakor zlate ribice v ribniku — če bi bile še žive. In dva dni pozneje, pri Azorih, smo imeli takšno vroči- no, da se je začel tovor kaditi. Ko smo zagledali Burlinge tam zunaj, je smrdelo blago do neba, najrajši bi ga spravili čez krov. Naše razpoloženje si lahko predstavljate. Delo zaman, de- nar zaman, pol leta zaman! Prvi pretep se je primeril že dan po viharju, ko je nekdo trdil, da je izginila srebrna ura iz prtljage obeh ljudi, ki sta padla v morje. Irec Pit, ki je bil prej bok- sač — Battling Pit se je ime- noval — ga je usekal čez griza- lo, da je moral ob belem dnevu v ležišče. Toda naslednjega dne je bil spet pokoncu in v zvezi z našim zamorcem, čigar maček je dobil od Irec breco, da je šinil kakor žoga po zraku, čisto brez vzroka, samo zato ker je bil mož slabe volje — skupaj z našim zamorcem torej in z drugim ar- millarjem, ki je bil iz Londona doma in ki ni mogel ljudi z on- kraj preliva Sv. Jurija, je Irec pretepel, ko si je nalil preveč žganice v grlo, s pasom ga je pretepel, dokler ni obvisel kakor čok ob ograji.

In naslednjega dne torej so se prikazali Burlingi. Imel sem tretjo stražo, stal sem na mo- stu in sem videl to-le: Irec je prišel na krov, blede, s povezano črepinjo, in ker se je hotel v de- setih urah posloviti v Lizboni, je položil svojo civilno obleko na deske predse, si prinesel od strojnika vedro bencina in pričel drgniti katramove liše iz bla- ga. Pri tem godrnja, govori sam s seboj in preti s pestjo po zra- ku: Potem: iz podkrova se pri- plazi avinčeno sivi maček naše- ga zamorca in vlači smrdljivo polenovko s seboj. Irec ga opa- zi, se splazi do njega, ga zagra- bi za tilnik — vse v istem tre- nutku ga s krohotom in tulje- njem zažene v vedro z benzi- nom. Žival vresči. Tedaj jih je planila že četvorica, petorica po stopnicah iz prostora za moštvo, med njimi zamorec; Battling Pit se široko razkorači, zavihne rokave, zamorec zažene svojo jopo od sebe, ostali se postavijo v krog in vpijejo "Hoho!" in "Daj ga!" — tedaj si videl, ka- ko so Irec, ki je vrgel še en po- gled proti vedru z benzinom, omahnile roke, kako se je sklo- nil in zagrabil ves presenečen s previdno mesarsko kretinjo v posodo.

Pozneje se je vse pojasnilo. Zamorec je imel črnega mačka in ker je vedel, da ga ne bi pu- stili z njim na nobeno ladjo, je potopil žival v sivo barvo, ka-

kršno rabimo na krovu, da ob- varujemo železne dele pred rjo, in to barvo je vedno znova ob- navjal. Barva vzdrži vodo, toda za kopel v bencinu ni bila pre- računana. Tako se je zvijala v Pitovi pesti črna žival, ki je posadka ni poznala. Ampak mož je razumel. "Mačka, ki prinaši nesrečo!" je zarjovel. "Zato so se nam ribe pokvarile!" In predno je planil zamo- rec do njega, je zakrilil z roko in zagnal žival čez palubo v morje.

Stal sem na visokem, stal sem na mostu — saj sem že dejal. Tako sem videl vse od začetka do konca. Zamorec — videl sem njegov obraz: bil je od bolečine čisto spačen in solze so mu tekle iz oči. — Zamorec je hotel sko- čiti na Irec, a potem se je pre- mislil in je zdiral h krmi. Tam je za trenutek obstal in pomig- nil mačku, ki se je boril že daleč zadaj z valovi in turobno vre- ščal. V naslednjem trenutku je stal zamorec na obrobku. Suknjo je bil že prej odvrget. Sedaj je sezul čevlje in skočil. In med tem ko je njegovo telo še viselo v zraku, sem zapazil soma, ki je bil splaval zadaj pod mačka. Maček je zavreščal in izginil. Oddal sem polno paro nazaj, tako ostro, da smo se vsi opotekli. Možakar je plaval komaj deset metrov pred nami, ko je priplaval som. Ropar mu je odtrgal najprvo eno nogo. Mož je zarjul kakor vol — rjo- venje mi še zveni v ušesih vsa- kokrat kadar krmarim okrog Burlingov. Eden izmed ljudi je imel koj puško v roki in je u- strelil. Som se je potopil. A bila jih je cela družina, kakor tam zunaj, velikih in majhnih. Mali se bili, ki so moža požrli, pred našimi očmi, deset metrov od nas — nismo mogli pomaga- ti. Trajalo je dolgo, zelo dolgo, tri ali štiri minute, predno je rjovenje utihnilo.

Zamorec s sivimi lasmi! Če- mu pa je vzel črno mačko s se- boj na krov?

ZA ŠALO

Na lokalni železnici

"Pri nas je varnost potnikov zadržana. Železniške nesreče so izključene." — "Motite se, nesreča nikoli ne počiva. Tudi na vaši progi lahko trčita dva vlaka." — "Kako neki, ko pa imamo samo en vlak..."

Vojaška

Hudi kaprol nahruli malo bolj lesenege rekruta, ki je počasi odnašal težak tovor na odreje- no mesto: "Magarac, što radiš? Teraj, Boga mi, teraj dok kre- paš — a kad krepaš imaš, da se javiš Bogu katoličkome, a za po- la sata, da si natrag!"

"Razumem, kaprale!"

Previdnost

"Kaj med vožnjo po morju se preoblečeš v žensko?"

"Veš, če se ladja potopi, ima- jo ženske prednost pri reševa- nju."

Dober podnajemnik

"Jaz sem dober podnajemnik. Moja prejšnja gospodinja je pla- kala, ko sem odhajal." — "Ta- kooi? Potem pa morate plačati meni najemnino v naprej."

V šoli

Profesor: "... in potem je dal cesar Neron mesto na vseh stra- neh zažgati." — Eden izmed u- čencev: "Uboge zavarovalnice."

KOLEDARČKI

Na rokah imamo še nekaj Koledarčkov S.N.P.J. in sta- nejo po 25c komad. Kdor želi imeti enega ali več, naj hitro pošlje naročila zanj. Imamo le še kakih 50 koma- dov, torej hitite. Naročila je poslati upravništvu Prosvete, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NA PRODAJ

Je 5-sobna iz opeke zidana hiša — 50 čevljev široka lota, 3 spal- ne sobe, vse hrastov les, gorka voda gorkota. Garaža za 2 kari. Blizo poulične in nadulčne že- leznice. Se mora prodati za niz- ko ceno, \$7500. Oglasite se na: 2523 S. 56th Ct., Cicero, Ill. — (Adv.)

SEST DNI PREKO OCEANA

Možnost in najbolj varna pot na potovanje na evropske parnike.

ile de France, 18. aprila - 15. maja (7 P.M.) (8 P.M.)

PARIS, 2. maja - 23. maja (7 P.M.) (8 P.M.)

FRANCE - 30. maja (7 P.M.)

Možnost pot po svetovni. Vseude v pomembnih mestih in vseh modernih hotelih. — Plačila in cene francoske kupačke, letalske ali celo.

Varnostne in varnostne pogoje poskušajte sami ali

FRENCH LINE

218 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Smrt se skriva za nami

Vsak dan čitate: Ljudje so bili naknadno napadeni s hudimi boleči- nami v želodcu, edvedeni v bolnišni- co za operacijo, tam so umrli, — hi- lo je že vse prepozno. Dovolj stru- po se nabere v 24 urah, da nas lahko umori.

TRINERJEVO GRECKO VINO

očisti vaš želodec in čreva in reši- vaš život strupenih zaostankov. Glav- ni "Ključ" do zdravja je, držati o- tranji dele telesa čist, ker bolezn- navadno prihajajo iz strupenih o- stankov v telesu. Dobite si tega zdra- vila še danes od vašega lekarnarja. Vaš slab apetit, zaprtica, glavobol in plini v vaših črelih se hitro raz- idejo. Vzorec dobite od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Dept. 28

Ime

Ulica

Mesto, država

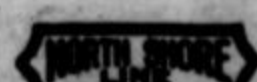
Naročite Mladinski list, naj- boljši mesečnik za slovensko mladino!

POSTAVITE SI DOBRE ČASE

Največ dobička ima
oni, ki gradi sedaj
Danes je dober trg
za graditelje stanovanjskih
hiš

Vprašajte domače kontraktorje
in trgovce z gradbenim mate-
rialom in izrabite sedanjo priliko

Chicago North Shore
and Milwaukee Railroad

Chicago Aurora and Elgin
Railroad—The Sunset Lines

Chicago South Shore
and South Bend Railroad